

Előfizetési árak:

Egész évre	12 fr.
Félévre	6 "
Negyedévre	3 "
Egy óra	1 "
— Egyes szám 4 kr. —	

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszó-
lamások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi Iroda:

Nagy-Becskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét, illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

Királyunk és a hercegprímás.

Nagybecskerek, szeptember 20.

A királyok közt, a kik egy ezredév óta Szt. István koronáját viselték, még ritkán egyesítette oly tökéletesen egy békeszerető nemes lélek befolyását oly nagy politikai bölcsességgel, mint szeretett királyunk Ferencz József, a kinek atyai jogára alatt a magyar állam virulása és hatalma oly magaslatokra fejlődött, mint az elmúlt dicső évszázadokban, a mikor a leghatalmasabb és leghiresebb magyar királyok döntő befolyást gyakoroltak az európai politika sorára. Ez a tény tisztán áll szemünk előtt a hercegprímás fogadásakor a király által, a ki népeinek nemcsak legnemesebb és legszeretőbb atyja, hanem a legalkotmányosabb uralkodó is, a ki vallásosan hű alkotmányos érzelme által a világ összes uralkodóinak a királyi erények mintájaképpen szolgálhat.

A válasz, melyet ő felsége Balassagyarmaton a magyar hercegprímásnak adott, újabb bizonyítéka ennek. Ő felségének valóban királyi szavai: Meg vagyok győződve, hogy szent egyházunk papsága hagyományos polgári erényeit, a trón iránti tántoríthatlan hűségét és hazaszeretét ezentúl is gondosan megőrzendi, — döntő befolyással lesznek Magyarország reformjainak jövőjére és történelmi jelentőségükre a magyar állam további fejlődésére.

Valamint Magyarország első királyában, Szt. Istvánban, az államalapító lángelme a kontinens legrégebb alkotmányos királyságát teremtette, úgy adott az isteni gondviselés a magyar nemzetnek Ferencz József lovagias királyunkban az államfenntartó lángész legnemesebb megtestesülését. Magyarországnak vérben és könnyben, dicső küzdelmekben és szerencsétlen ne-

héz napokban oly gazdag multja után nagy szerencse, hogy a második ezer esztendő kezdetén Magyarországnak oly királyja van, a ki, mint Ferencz József a legnemesebb, birja a szívek békés meghódításának képességét. Szakadatlan munkával és ritka szerencsével megvalósította legmagasabb uralkodói programját: béke kifelé és béke befelé.

Ezért becsüli minden magyar szívének és lelkének szerető hálájával királyunkat, mint a kiegyenlítő igazságosság eszméjének megtestesülését. Nemcsak szavai hirdetik, hanem személyes példája is, a békét és a magyar föld minden gyermekét közös, előrehaladó munkára inti. Ez okból meg vagyunk győződve, hogy királyunk atyai intő szavai minden magyar püspök és az összes papság hazafias érületére a legnagyobb befolyást fogják gyakorolni, hogy megerősítsék ama keresztényi békeszeretet szellemét, a mely a hazaszeretetet és valláshűséget elválaszthatlan egészszé egyesíti.

Vaszary Kólos hercegprímás üdvözlő beszédében világosan kiemelkedik ennek a hazafias egyházfejedelemnek a szíve vágya, ő felsége legmagasabb óhajának megfelelőleg, hogy a keresztény békeszeretet és engesztelékenység szellemét tettekkel is bizonyítsa, és mint Magyarország legfőbb katolikus püspöke, a saját példájával is tanítsa.

Magyar kormánykörökben a római katolikus egyház egyik biborosa szempontjából természetesen tartják, hogy Vaszary hercegprímás nyílt őszinteséggel kijelentette a trón előtt véleményét, hogy ő és a többi püspök a nem rég vívott szellemi harcban nézetük szerint a dogmának megfelelő jogot védelmezték. A hercegprímásnak éppen azt a nyilatkozatát, hogy ezt a harcot kivivottnak tekinti,

kell bizonyítéknak tartanunk arra, hogy Magyarország püspökei hazafias érzelmeikkel meg fognak hajolni a törvény májlesztása előtt, a mely törvényt a magyar parlament két háza megszavazott és Magyarország apostoli királyja, a katolikus egyház hű fia szentesített. A hercegprímás és a magyar püspökök e hazafias szándéka a biboros hercegprímás következő nyilatkozatából is kitetszik: „... és ha e jognak elveszthetése nagy aggodalommal tölti is el szíveinket, de ez nem ingathatja meg alattvalói legmélyebb hódolatunkat, nem törheti meg hűségünket.”

Királyunk ama válaszával, mely a papság hagyományos polgári erényeire emlékeztet, a végleges megbékülésnek oly példaadó evangéliumi bölcsességű művét alapította meg, hogy abból nemcsak minden magyar, hanem Európa uralkodói és államférfiai is tanulhatnak valamit Magyarország koronás királyától.

HIREK.

Tájékoztató.

Szeptember 23. Állami jutalomkiosztás Zeombolyán.
Szeptember 27. A torontáli h. 6. v. igazgatósági ülése.

Október 2. A kis- és nagyhid bejárása.

Október 7. Tisztviselői ülés.

Október 7. Őszi lóverseny.

Október 4-7. Országos vásár.

Október 8. Megyei őszi közgyűlés.

Október 8. A jegyzői nyugdíjválasztmány ülése.

Október 9. A közigazgatási bizottság ülése.

November 3. A magyar olvasó-kör hangversenye.

November 15-18. Országos vásár.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van nők részére kedden és pénteken délután.

— Kinevezés. A vallás és közoktatásügyi miniszter Meng József okleveles tanítót a tomasováci községi elemi elemi iskolához egyelőre ideiglenes minőségben rendes tanítónak nevezte ki.

A „TORONTÁL” TÁRCZAJA.

Nász-ut a 3000-ik esztendőben.

Írta: Paolo Mantegazza.

Pál és Mária elindultak Rómából, az európai Egyesült-Államok fővárosából. Fölültek egy hosszujáratu aerotach-ra. Ezt a légi hajót villamoság hajtotta. Közepén két kényelmes, nagy karos szék volt, melyet egy rugó megnyomására ágnak lehetett átalakítani. A székek előtt irányító, asztalka, quadrans állt ezzel a három fölírással: mosgás, hő, fény. Ha az első nyomták meg, az aerotach elindult oly sebességgel, mely óránként 150 kilométernyire fokozódott. A másik csap megnyomására melegség, a harmadikra pedig villamos világosság áradt szét a hajóban. Egy nagyon egyszerű kommutátor a villamoságot tetszés szerint hűvé, vagy fénnyé változtatta át.

Az aerotach fiókjai tíz napra elegendő süritett kivonatokkal voltak tele. A készlet albu minid-s szénsav-kivonatokból állt, melyekből egy-egy deka több kilogramm húsra és főzélnek felelt meg; a kis pinczetokban pedig háromféle eliksír volt, az egyik az agyműködést, a másik a szerelmet, a harmadik a mozgást élénkítette.

Az aerotachnak nem volt szüksége sem gépészre, sem szolgákra, mert kezelését mindenki már az elemi iskolákban tanulta meg, egy quadransról pedig könnyen leolvasható volt a megtett mértföldök száma, a légkör hőfoka és a szelek iránya.

Pál és Mária pár könyvet is vittek magukkal. Az elsőnek a címe volt: „A 3000-ik esztendőben”; valami orvos írta, a ki azelőtt tíz évszázaddal bisarr fantáziával akarta kitalálni, hogy milyen lesz a világ ezer esztendő múlva. Pál azt mondta Máriának:

— Hosszu u'unk alkalmával majd lefordi-

ditom olaszból ennek a régi írónak a kitűnő fantazmagóriát. Magam is kíváncsi vagyok, hogy mily mértékben találta el a jövőt ez a régi próféta. Majd jól fogunk nevetni rajta.

Tudnivaló, hogy a 3000 ik esztendőben már ötszáz esztendeje nem beszélnek egyebet a komikus nyelvről. Európának minden nyelve kiveszett, mint a hogy valamikor Itáliában rendre kiveszett az oszk, az etruszk, a kelta, a latin, s végül az olasz nyelv.

Pál és Mária nagyon hosszú utra határozták el magukat. Rómából Andropolisba, a planetaris Egyesült-Államok fővárosába igyekeztek, hogy hivatalosan megüljék házasságukat, midőn már öt éve voltak egyesülve egymással a szerelem házassága által. Jelentkezniök kellett az andropolisi biológiai tanácsnál, a mely majd ki-mondja, hogy van-e joguk életet származtatni át más emberekbe.

De mielőtt Európán és Ázsián áthaladtak volna a világ fővárosába, mely a Himalaya tövében fekszik, az egykori Dardzsiling helyén, Pál meg akarta jegyesének mutatni a speziái Nekropolist, a hol az olaszok a 3000 ik esztendőben múzeumot alapítottak a mult emlékeiből.

Mária sehol sem utazott még, se Rómát, se Nápolyt nem ismerte, az ismeretlen világ tehát nagyon vonzotta.

Rómából Speziába pár óra alatt repültek át, minden baj nélkül. Estefelé érkeztek meg, s midőn megszálltak a város egyik előkelő fogadóházában, az aerotachból kaucsuk-köpenyt húztak ki, a hydrotachot, melyet ha az ember arravaló készülékekkel felfúj, kényelmes, vízhatlan barkedő alakíthatta. Itt sem volt szükség matrózra vagy evezőre, mert egy alig kandalló-óra nagyságu villanygép a kis járművet sebesen vitte előre a hullámok hátán.

Isteni est terült el a speziái öbölben. A teljes fényében ragyogó hold minden tárgyat ti-

tokzatos fátyollal vont be. A hegyek, az emléképületek, a szigetek, mintha bronzból lettek volna. A látvány nagyon lehangoló lett volna, ha a habok csobogása nem önt életet a néma kikötőbe.

A két jegyes kezét kézben tartva egymásra nézett, maguk is lenge párázattal léven körülveve.

— Látod-e Mária, — mondta Pál, magához térve merengéséből — körülöttünk több mint huszezer éves emberi történelem alszik fenséges némaságban. Mennyi köny folyt el addig, míg a békének és az igazságnak ezt a korszakát megértük, pedig ez is mily messze esik még ideálunktól!

S beszélgetés közben a pálmaházba mentek, melyet nemrég alakították át prehisztorikus múzeummá. Pál megmutatta Máriának a borzalmas ágyukat, s azokat az öldöklő szerzőket, melyekkel az emberek egymást pusztították azelőtt tíz-husz évszázaddal.

De nem látják azt a csont-hekatombát, mely a tenger fenekén van. Mert rettenetes tengeri ütközet volt itt a XX. század kezdetén. Résztvett benne Európa minden flottája s végzetes találkozás folytán, Franciaországban ugyanakkor borzalmas szárazföldi csatát vívtak.

A békéért és háborúért folyt a harc. Egész Európa két táborra oszlott. Némelyik nemzet a békét akarta, némelyik meg a háborút. De hogy a békét kivívassák, harcolniok kellett. Isonyu vérpatak festette pirosra a tengert és földet. Egyetlen egy nap alatt egy millió ember esett el Speziánál és Párisnál. Epen itt, a hol ezt a bűbajos estét élvezzük, egy óra alatt husz páncélos hajó repült a levegőbe, ezer meg ezer szép és erős ifjuval. Hiába vártak rájuk az anyák és hitvesek!

Oly nagy, oly kegyetlen volt ez a csapás, hogy Európa félt önönmagától. A háboru megölte

— A torontálmegyei gazdasági egyesület igazgató választmánya ez évi szeptember hó 23-án Zsombolyán az uradalmi irodáépületben ülést tart, a következő tárgysorozattal:

1. Taglétszámi változások.
2. Megyei főispán ur átirata a „megyei gazdasági bizottság” szervezése tárgyában.
3. Intézkedés a titkári állásnak betöltése tárgyában.
4. Tolvig Jakab plantage-kerti kertész fizetés emelése iránti kérvénye.
5. Indítvány az örlési engedély alapján élvett vármegyei szabályozása tárgyában.
6. Jelentés a Franczfeiden 1894. évi szeptember hó 16-án és Zsombolyán 1894. évi szeptember 23-án tartott ló- és egyéb állatdíjazások eredményéről.
7. Beadványok és folyó ügyek.
8. Netáni indítványok.

— Ujjüggyéd. Dr. Karattur Arthur, közigazg. gyakornok, mint értesülünk, a napokban tette le Budapestén az ügyvédi vizsgát.

— Halálozás. Temesvárról írják, hogy Enders József a nálunk is ismert czirkusz-igazgató tegnap meghalt. Özvegyet és 4 árva hagy hátra. Enders virilis jogu tagja volt Temesvár szab. kir. város törvényhatósági bizottságának. Többszörös háziur volt és czirkusz-társulatával beutazta egész Európát és a keletet. Négy leánya: Paula, Miozi, Róza és Berta mind műlovarnő.

— Tűz. Ma délután félnégy óra tájban Deixner Lipótnak közvetlenül a nagyhid melletti utczán álló felszerében tűz támadt, amely a száraz léczalkotást csakhamar teljesen lángba borította. A tűzoltóság, amely rögtön a vész sühelyén termelt, alig negyed óra alatt lokál szálta a tüst. Ott voltak az oltási munkálatok körül dr. Perisich v. főjegyző, polgármesterhelyettes és Loga v. alkapitány is. A kár jelentéktelen.

— Elitelt szerkesztő. Az ujvidéki „Sztrázsa” nevű szerb lap szerkesztője, Jovic István, lapja élén a következő nyilatkozatot közli: „Tisztelt olvasóimnak! Miután a harmadfokú bíróság az eljárás megújítása iránti kérelmemmel a Zasztava-nak ismert perében elutasított, (Jovic a múlt évben a „Zasztava” szerkesztője volt.) a nekem odaitelt egy havi fogságbüntetést ki kell állanom; s miután a „Sztrázsa” szerkesztésében munkatársam betegeskedése miatt nincs elegendő helyettesítem, fogságbüntetésem tartama alatt a „Sztrázsa” csak egyszer hetenként, szombaton fog megjelenni. Kiszabadulásom után indítandó politikai lappal én ezt bőven fogom pótolni.”

— Selo. A nagybecskerekai szerb egyházi dalegyet a mai ünnep alkalmából, mint

már napokkal ezelőtt említettük, a Korona szálloda nagytermében hangversenyt rendez, amelynek a műsora a következő:

1. Stuncz: „Ori mi sze” énekli a férőkar.
2. Topalovits: „Vetru iz koszova” bariton szóval énekli Zavisics J. ur a férőkar kísérete mellett.
3. Milcsinszki: „Laku noty” kétszólamu dal énekli a női kar zongora kísérete mellett.
4. a) Gounod: „Fauszt cz. operából „Cavatina”; b) „Moma ruzsu negovala” tenor szólam zongora mellett énekli Nooker János dalegyleti karnagy ur.
5. Cze: „Labud sze kupa” hét szólamu dal, énekli a vegyes kar.
6. Milcsinszki: „Laku noty” énekli a férőkar.

— Egy pikáns história. Nem mindennapi dolog, hogy az istennek ama parancsolatját, mely így szól: „Felebarátod feleségét bűnre ne kíváud”, — éppen azok szegjék meg, kik e parancsolatot hirdetik: a lekipásztorok. De minthogy ők is husból és vérből alkotott emberek, bizony megesisik rajtok, hogy szemüket egyik-másik fehéreselédén ott felejtik. Így járt egy közeli falu pópája is, a ki hitese feleségét elkergette és a falu egyik szépevel, egy becsületes pinczérnek feleségével kezdett kaczerkodni. A szép pinczérnő szive nem volt túlságos kemény kő. Denique a falu korcsmájában kiszolgáló pinczérnek egy szép csillagos este valaki azt sugta a fülébe, hogy jobbik felének otthon hült helyét találja. Borzasztó haragra lobbant a csalódott férj és egyenesen a pópa háza elé tartott, hangosan visszakövetelvén jussát: hitese feleségét. De mialatt vasmarokkal az ajtót döngötte, megnyitott egy ablak, azon könnyű éjjeli ruhában kiszökött egy hajlékony alak és a meglepett férj szeme elől az éj homályában eltűnt — a szép pinczérnő. Miután a megszökött asszony, még mielőtt a pópánál háziasan berendezkedett volna, férjétől 36 frtot emelt el, a panosovai rendőrség nagyon érdeklődik holte iránt.

— A haldokló pápa. A legolvasottabb firencei ujság, a Fieramosca következőket írja a pápáról: XIII. Leó már csak egy holttest, a melyet alig képes az élet egy egy lehellete galvanizálni. A teljes fizikai és szellemi feloszlás stádiumába lépett. Semmivel sem foglalkozik többé, de nem is volna képes felfogni semmit. Reggeltől estig latin prózát és verseket mond tolba: ezek a legutolsó és kínos erőlködései elméjének, a melyet lassankint kimerit, vagy jobban mondva már ki is merített. Mindaz, a mi az ő nevében történik, ama négy vagy öt egyén

műve, a kik körülé vannak és e pillanatban az egyház kormányzatát képviselik... A pápa nem fogja megérni az új évet; könnyen érthető, hogy ennek következtében a Vatikánban a legnagyobb izgalom, mondhatni anarkia uralkodik. A kuria most már csak azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy a ki lesz a pápa utódja. Az apró eselszövények és összeesküvések már el is kezdődtek, a titkos konventikulomok megindultak a bibornokok és prelátusok élénk részvétele mellett. Sőt azt mondhatni, hogy már benne is vagyunk a konklávéban.

— Elrabolt községi pénztár. Lugosról írják: Dragumiresten tegnapelőtt éjjel betörték a községkasszába és elrabolták a Wertheim-pénztárt. A rablók a kasszát a közeli erdőbe vitték, ott feltörték és a benne volt 750 frt készpénzt kivették. A csendőrség Azuga Péter községi esküdtet elfogta, mert alapos a gyanu, hogy a főzinkos ő volt.

— Honvédségi gyakorlatok Lugoson. Lugosi levelezőnk írja: Körülbelül tízezer honvéd van ez időszerint összpontosítva Lugoson. A sátoztábor, a melyben pár nap előtt még csak a Tersztánszky őrnagy és Fabricius Győző százados parancsnoksága alatt álló két helybeli zászlóalj állomásozott, azóta megnépesedett az aradi, orsovai és n.-becskerekai zászlóaljakkal, a melyek Butyky Ádám őrnagy, Pongrácz és Straubert századosok vezetése alatt vonultak be. Ellenséges fogadásban részesültek ugyan, mert a lugosiak fegyverrel vonultak ki ellenük, de mire az ütközet megtörtént, és mikor fölhangozott a kürtjel: „Tiszturak, hozzám!” — már barát és ellenség kezét szorítva gyülekezett a megbeszélést tartó parancsnokokhoz. A 8. honvédezered említett négy napon keresztül ezredgyakorlatokat végzett Vidovics Menyhért alezredes parancsnoksága alatt. Volt ismerkedő est is hajnalig tartó táncmulatsággal, az utána következő napon pedig tiszti díjlövészet, a melyen az első díjat Török Gyula orsovai, a másodikat Frankó Géza lugosi hadnagy, a harmadikat Bajna Mózes lugosi százados vitte el.

— Megszökött vendéglős. Szegedről írják, hogy ott nagy szenzációt keltett egy volt szegedi vendéglős szökése, a ki adosságok s kellemetlen emlékek hátrahagyása után megszökött az éjjel a városból, a karján egy kellemes hölgygyel, ki eddig egyik kávéház titkros trónusában uralkodott a czukortartók s pálnécs üvegek között. A volt vendéglős eltűnése olyformán vált rendőri hírré, hogy panaszt tett ellene egy iparos, kinek ötven forintját szintén magával vitte utazni. Gyurics Mihály volt czukrász tavaly hagyta abba a mesterségét s beszukva nagy czukrászdáját a hid utczában, fölcsapott vendéglősné. A temesvári serfőzde bérletében álló Stefánia-kioszknak vezetését vette át s abban az üzletben volt egész az utóbbi

a háborút, s ettől a naptól kezdve rakták le az európai Egyesült-Államok alapkövét.

Ebből a rettenetes tengeri csatából csak az a pár fekete óriás került ki épen, melyeket ott látsz az öböl szélén. Minden nemzet részt vett akkor ez iszonyu harcban; olaszok, francziák, angolok, németek. Most a pánczélosok muzeumi ritkaságok. Holnap majd másféléket fogsz látni. Majd épülni fogsz rajta, hogy abban a korban a barbároknak mint irányult arra minden szellemi képességük, hogy mentől több embert lehessen leölni, mentől több várost lehessen halomra löni. S képzeld! Akkor a nagyban való gyilkolás volt a legnagyobb dicsőség, s a győztes tábornokokat és tengernagyokat diadallal hordozták körül. — Szánandó idők, szánandó emberiség!

De az emberi család a háboru eltörlése után élvezhette a békét. Nagyon ki volt éhezve, nagyon boldogtalan volt, s nem az elvek, hanem a mindenféle nyomor Európát a szociálizmus karjaiba dobta. Az utolsó pápa alatt, (azt hiszem, XX. Leónak hívták), valamelyik olasz király önként lemondott a trónról, kijelentvén, hogy ő akar legelőször megpróbálkozni a szociálizmus nagy kísérletével. Egy nép áldásától kísérve halt meg.

Nagy harc tört ki, — de csak toll- és tinta-harc — a republikánusok, konzervatívok és szociálísták közt, végre az utóbbiak győztek. A kegyes, de bolond kísérletezés négy nemzedéken át, tehát egy századig tartott. Az emberiség ezalatt nem egyszer letért a helyes utról; elnyomták az egyént s a szabadság azok keze által halt meg, kik föl akarták magasztalni. A királyok és a parlamentek zsarnokságát sokkal alkalmatlanabb, sokkal terhesebb zsarnokság követte: a mesterséges mechanizmusé, mely a közérdek védelmének ürügye alatt elnyomta teljesen az egyéni kezdeményezést.

A szociológok és biológok nagy értekezlete eltörtülte a szociálizmust és megalapította a vi-

lág Egyesült-Államainak szövetségét, melyet kétszeres választás után megválasztott becsületes emberek kormányoztak. Az ostoba többség kormányát követte a bölcs és becsületes kisebbség kormánya. A szellemi arisztokrácia lett az emberi társadalom alapja. De sajnos, még csak felén vagyunk az utnak. Még nem tudjuk módját az aristoi, az igazán legjobbak kiválasztásának. A gondolkozók, a gondolat papjai és az érzelmelek papnői szakadatlanul dolgoznak rajta, hogy mindenkinek, ki anyától született, joga legyen ahhoz, a mi őt a születésnél fogva természetesen megilleti.

Eltörtültek a katonaságot, a fogyasztási adókat, a vámokat és az ókori barbárság minden eszközét. Megszüntették a fizikai fájdalmat, s meghosszabbították az emberek életének átlagos tartalmát a 60 évig; de még van betegség, még születnek puposak, hülyék, gonosztevők, s még nagyon messze van az az ideál, hogy az emberek csöndes öregségben, fájdalom nélkül haljanak meg.

Mária hallgatott. Pál is elnémult; nagy szomorúság fogta el. Husz évszázad történetének a súlyát nagyon is nehezen lehetett elviselni ezen rövidke uton.

A jegyesek, kaucsuk bárkájukban, a speziai arzenál felé közeledtek. Monoton, gyászos hang ütötte meg fülüket, melyet hoi erősebben, hol gyöngébben vitt hozzájuk az esti fuvalom.

Pál és Mária a hang felé néztek, mely egy vizen uszó teknősbékaalakú, sötét tömegből jött. A hogy közelebb mentek hozzá, a hang erősebb lett.

A hydrotach pár lépésnyire a sötét tömeg-től megállt.

— Mi ez?
— Egy régi bója, a hova a XIX. század barbárjai a hadihajókat láncozták. Itt felejtették a letűnt századokból, mint emléket annak az időnek, mely szerencsére nem fog többi visszatérni. A bójából kiáradó szomorú, monoton hang

mind erősebb lett. Először egy csikorgó hosszú ihhh, azután egy mély bumhh, s ez a két hang némi időközökben folyton váltakozott. Mintha a föld szívének dobbanásait hallották volna.

— Mond csak Pál, miért panaszodik ez a bója?

— Bohó! — mondá Pál nevetve. Ez a hang nem más, mint a bója láncának csikorgása, s az üregébe tuduló víz tompa csobbanása.

De Pálnak gondolatai e fizikai magyarázat után más, messze világba kalandozván, mindketten elhallgattak.

— Jerünk ki a partra — mondá Mária — ez a hang egészen elszomorít.

— Igazad van, jerünk ki. Ez a panasz engem is elszomorít. Mintha a most született csecsemőknek a sirását, a szerelemtől gyötört ifjaknak, a haláltól félt aggastyánoknak jaj szavát hallanám. Mintha e planétának a panaszát emelkednék az égbe, s mintha azt kérdesné a föld az egetől, hogy miért van élet, miért van fájdalom. S a föld panaszára a kérlelhetlen sors tompa, mély hangon felel: „Igy van, így kell lennie, így fog lenni mindig.”

— Nem így van Pál, s nem lesz mindig így! Gondolj csak vissza azokra a pánczélos szörnyetegekre, melyek megszűntek; gondolj a haladásra, mely nem nyugszik soha. Ez a bója is, mely nyögéseivel az emberiség örök panaszát visszhangozza, el fog egyszer némulni, ha elválasztják a tengertől.

— Óhajtom! mondá Pál, siettetve a csónak futását, hogy kiérjenek a szomorú hangok köréből.

Másnap reggel vakító nap ragyogott Spezia egén. A nappali élet nyugzása elfeledtette az éjszakai borongós hangulatot, s a jegyesek az aerotach repülését kelet felé irányozták, a honnan a napfényvel együtt mindig remény jön az emberek számára. Soha el nem muló remény!

napokig, a midőn a kioszkot az őszi időre való tekintettel bezárták. Az üzleti eredmény nem volt valami fényes, a közönség gyéren látogatta a vendéglőt, a melyből ilyenformán az üzletvezető nem sok hasznot hozott magával kapuzárás után, csak gyászt. Ez a gyász családjában történt meg, neje pár hó előtt a rossz viszonyok s egyéb családi bajok fölött érzett kétségbeesésben gyufaoldatot ivott s pár napi haláltusa után elhalt. Gyuricza a magára maradt gyermekével s ezen idő óta, de leginkább az utóbbi hetekben sokat korhelykedett s állandó alakja volt a város éjjeli mulatóhelyeinek. Egyik belvárosi kávéházban ismerkedett aztán meg a kaszszatündérrel. A tükör trónus hölggyével az ex-vendéglős hamarosan bensőbb viszonyt kötött s ennek a ismeretségnek a következménye a ma éjjeli sajkás. Gy. M. az utóbbi napok alatt minden ingóságát eladta, amikért körülbelül 1500 forintot kapott. Ezzel az 1500 forinttal, a gyerekekkel s a kaszszatündérrel eltűnt az éjjel Szegedről. A rendőrség kereseti.

— 60,000 frt a főnyeremény a lembergi kiállítási sorsjegyeknél, mely 10% levonat után készpénzben fizetetik ki. Figyelmeztetjük tisztelt olvasóinkat, hogy a húzás már szeptember 27-én történik.

—x— A nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívjuk a Kovács Gedeon féle helybeli egyik legtekintélyesebb, a modern igények és minden lehető kívánalmaknak teljesen megfelelően berendezett confectio üzletre, mely nálunk e szakban elsőként vezette be a legszolidabb kiszolgálás mellett a szabott árakat. Állandó gazdag raktára ezen üzlet a legújabb divatu női confectiók, kitógástalanul készített uri- és gyermekruhák, valamint nagy választékú bel- és külföldi gyártmányu mindentéle gypajuszöveteknek. Méreterintű megrendelések, nemkülönben egyenruházati szállítmányok — úgy rendőrök, valamint tüzoltók és katonák részére — pontossággal fogantositatnak.

Táviratok.

Samassa beszéde.

Budapest, szept. 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) Samassa egri érseknek a magyar delegáció külügyi albizottságában mondott beszéde Európaszerte nagy szenzációt kelt. Különösen a Vatikánban nagy az öröm a beszéd egy részén, mert nem hitték, hogy olyan testületben, mint a delegáció, egyházfedelem így merje a pápa világi hatalmát fejtegetni.

Bankóhamisítók Szegeden.

Budapest, szept. 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szegedről telegrafálják, hogy az odaváló rendőrség letartóztatott egy bankóhamisító bandát, amely torontálmezei szerb parasztoktól ezreket csalt ki olyanformán, hogy a valódi bankjegyekért kétannyi hamisítványt adott.

Tengeri ütközet.

Budapest, szeptember 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) Shangai-ból érkezett telegramm tudatja, hogy japán és kínai hajók közt a koreai öbölben elkecseregett harcra került. Mindkét részről négy-négy hajó és több ezer halott a veszteség.

Budapest, szept. 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) Shangai-ból érkezett távirat szerint a kínaiaknak vesztesége a tengeri ütközetben tízenötezer halott.

VASUT-ÜGYEK.

Magy. kir. államvasutak.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint f. é. szeptember 1-től kezdve az összes gyorsvonatok Kimle állomáson feltételeken megállanak. A Budapestre délelőtt 8 óra 30 perczkor induló gyorsvonat délelőtt 11 óra 52, perczkor a Budapestre délután 2 óra 5 perczkor induló gyorsvonat délután 5 óra 22 perczkor érkezik Kimlére, a Budapestre délután 1 óra 25 perczkor érkező gyorsvonat délelőtt 10

óra 1 perczkor, a Budapestre este 7 óra 50 perczkor érkező gyorsvonat pedig délután 4 óra 24 perczkor indul Kimlére. Budapest, 1894. szeptember hó 2-án. Az igazgatóság. (Utánnomat nem díjaztatik.)

Magy. kir. államvasutak.

Az expressárak szállítására nézve a m. kir. államvasutak vonalait illetőleg az ezen vonalokon érvényes helyi árudijszabás (II. rész) V. pótlékának 12—14 oldalain XXV. pont alatt foglalt határozmányok folyó évi augusztus hó 15-től kezdve a m. kir. államvasutak kezelésében levő kir. szab. pécs—barcsi vasut vonalára is kiterjesztetnek. A kir. szab. pécs—barcsi vasuton szállítandó expressárak díjszámítása a fentebb idézett határozmányok mérvadása szerint az ezen vasuton 1894. évi június 1-től érvényes helyi árudijszabás alapján eszközöztetik. Budapest, 1894. augusztus hó. Az igazgatóság. (Utánnomat nem díjaztatik.)

Magy. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetés. A magy. kir. államvasutak igazgatósága a jövő 1895. évben, esetleg 3 éven át szükséges faszén és rézgálic szállítását biztosítani óhajtván, ez iránt nyilvános pályázatot hirdet. Az ajánlatok legkésőbb folyó évi október hó 13-ának déli 12 órájáig betérjesztendők, a bánatpénz pedig folyó év október 12 én déli 12 óráig beküldendő. A pályázatra vonatkozó részletezett feltételek, a mennyiségek, ugyszintén a különleges szállítási feltételek a magy. kir. államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályánál (Budapest Andrassy ut 75.) megtekinthetők. Budapest, 1894. szeptember hóban. Az igazgatóság. (Utánnomat nem díjaztatik.)

Magy. kir. államvasutak.

A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének kezelése alá tartozó nagy-szeben—nagy-disznódi helyi érdekű vasut Nagy-Disznód állomással, f. é. augusztus hó 28-án a nyilvános forgalomnak átadott. Nevezett állomás az összes forgalomra van berendezve. Budapest, 1894. szeptember 4 én. Az igazgatóság. (Utánnomat nem díjaztatik.)

REGÉNY-CSARNOK.

BOSSZUBÓL.

Olasz regény. Irta: Cordelia.

A „Torontál” számára fordította: Gyúrike. (Folytatás.)

Ezután nehéz megpróbáltatások vártak Renatára; a betegség mindegyre fenyegetőbben jelentkezett, a gróf szeszélye szinte tűrhetelenné vált, nem akart engedelmkedni az orvosok rendelkezéseinek. A mellett hallucinációi voltak; azt verte a fejébe, hogy megmérgezték, el akarják pusztítani a föld színéről; sokszor ellökte magát az orvosságot, mert a mint mondá, nem akart még csak azért sem meghalni.

A szegény leány mindig ott volt, egy pillanattig sem pihent, remény és félelem közt vergődött.

Landucci gróf betegségének híre elterjedt a városban is; e közben Belfiorék készsülöttek tovább a menyegzőre.

Emilia márkiné többször kiküldött a Grasiavillába, abban a reményben, hogy jobb híreket hallhat, de a gróf állapotában nem állt be javulás, sőt egyre a betegség súlyosabbá fordultáról szóltak a hírek.

A márkiné dühös volt, hogy épen most kellett fivérének megbetegedni. Háza nyugalma elveszett, iszonyu bizonytalanság fogta el őket. Am lett volna legillendőbb, hogy elhalaszssák az esküvőt jobb időkre; ugyde attól félt a márkiné, hogy fűtbe mehet az egész, hogy Sangalli mást gondolhat majd, ha Renata szabadon rendelkezhetik önmaga felett.

Hogy saját szemével győződjék meg fivére állapotáról, elhatározta, hogy kirándul a Grasiavillába. A gróft nagybeteg találta; az nap reggel volt nála a pap is, a kinek dühösen azt mondta, hogy erőnek erejével megakarják ölni, azért küldték hozzá a papot is, és hiában bizonyították előtte, hogy a pap saját jószántából látogatta meg; nem tudták elhíetni vele. Mikor hugát meglátta, azt kérdezte tőle, hogy talán ő is azok közé tartozik, a kik a halottak között szeretnék már látni, de akár tetszik neki, akár nem: ő még élni akar az egész világ dacára is.

Arca gyuladásban s ő maga lázas állapotban volt.

A márkiné ugy találta, hogy túlsótták a híreket, hogy nem veszélyes beteg a gróf. Megnyugtató híreket vitt haza és semmi ok nem fog fenn az esküvő elhatására. Bátyja rosszul van, az igaz, talán sokáig el is tart még a betegeskedése, de komoly vesselelemtől nincs mit tartani.

Renata megértette nagynénje látogatásának a célját. Mikor részvétét fejezte ki előtte a márkiné s egyuttal felemlítette, hogy ily szomorú előjelek között kell megtartaniok az esküvőt:

Renata egy szót sem felelt és csak ennyit mondott később:

— Reméljük, hogy jobbra fordulhat még — és faldoklásban tört ki.

— Az tény, hogy csak a te gondviselésed gyógyíthatja meg, folytatá a márkiné, — mondhatom neked, hogy sokkal jobban érzi magát betegünk, mint a hogy képzeltem. Ertesite hogylétéről mindennap, te pedig ne gyötörd agyon magadat, — s ezeket mondva, kocsira ült s visszahajtatott a városba.

Renata mélyen felsóhajtott és megrázta fejét. Mit törődik ő most saját magával, unokánévérével, meg az egész világgal? Egész lelkével a beteg szobáján csüngött. Attól az eshetőségtől remegett, hogy atyja meghalhat és egyedül marad vigasz és gyám nélkül.

Alig szállott le a kocsiból a márkiné, azonnal erősen hozzátartott az esküvő előkészületeihez. Bármennyire mondogatta is önmagának meg másoknak, hogy fivére betegsége nem veszélyes, maga sem hitte el egészen és ugy számított, hogy az előkészületek elterelik majd figyelmét azoktól a szomorú gondolatoktól.

Azokból az üzenetekből, a melyek a Grasiavillából napról-napra érkeztek, semmi reményt nem lehetett kiolvasni; egy kis jobbulás állott be a krízis után.

A márkiné két kézzel kapott a kedvező híren. Igy teltek a napok s megérkezett az esküvő napja.

Most már nem lehetett tovább halasztani, a meghívókat is szétküldötték s a márkiné ugy remélte, hogy legalább egy napra elfeledkezhetik bátyja betegségeéről, hogy ne zavarhassa a családi ünnepeket.

Halomszámra érkeztek az üdvözlő táviratok, egymást érték az ajándékok és szerencsekívánatok. Elza legalább is a hetedik égben képselte magát, Ede is vidámnak látszott.

Epen mikor fel akartak túlni a kocsikba, hogy a polgármesteri hivatalhoz hajtsanak, a márkiné csimére egy távirat érkezett.

Izgottan bontotta fel, melyben csak annyi állott, hogy . . . fivére meghalt.

Kevés híján majd el nem ajút, de erőt vett magán és a távirat tartalmáról nem szólt senkinek.

— A nagybácsiról jött hír? kérdi Elza, észrevéve anyja zavarodottságát.

— Igen! Ugy van, a hogy volt, felel a márkiné.

Ebben a pillanatban, mikor már várt a jegyesekre a polgármester és minden készen állott, ugy vélte a márkiné, hogy kár lenne a gyásos hírt továbbadni, tehát elhatározta, hogy egypár óráig titokban fogja tartani.

(Folytatása következik.)

Nyilttér.*)

Női ruhaterem megnyitása.

Nagybecskerek és környéke igen tisztelt közönségének és nagyrabecsült vevőimnek tiszteletteljesen tudomására hozom, hogy a Hunyadi-utczában levő saját házamban, közvetlen szomszédságában az immár 1856. év óta fennálló uri-és női ruha konfekciózó üzletemnek, egy teljesen fővárosi mintára berendezett

eladó csarnokból, próbateremből és műhelyből álló

nőruha-termet

nyitottam meg.

Ruhaszövetekben való összes újdonságokkal, diszitő és selyemzikkekkel dusan felszerelt raktáram, francia és angol mérvadó divatlapok, tapasztalt, szakszerűen képzett, kitűnő művezetőim, kik részint a legújabb műszerekkel ellátott műhelyem, részint pedig áruraktáram élén állanak, továbbá a hozzám szerződött fővárosi munkaerők lehetővé teszik, hogy e téren a legjobbat és legizlésebbet produkálva, sikeresen versenyezhessek a bécsi és budapesti konkurencziával. Ama biztos meggyőződésben, hogy a mélyen tisztelt közönség emez újabb vállalkozásomat is bizalmával tiszteli meg, melegen ajánlom azt a nagyrabecsült hölggyvilág figyelmébe.

Kiváló tisztelettel
Grünbaum Vilmos.

*) Az e rovat alatt közlöttéért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr Bráljer Lajos.
Helyettes szerkesztő: Kabos Bertalan.

